

SAĞLIK MESLEK LİSESİNDE GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

HEALTH PROFESSIONAL HIGH SCHOOL TEACHERS CHILDREN'S NEGLIGENCE AND ABUSE DETERMINATION OF KNOWLEDGE LEVELS

Adeviye ÇOPUR*
Elçin BALCI**
Osman GÜNAY***

Öz

Bu çalışma, sağlık meslek liselerinde çalışan öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismara yönelik bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma kapsamında Kayseri’de bulunan beş özel okul ve sekiz kamu okulunda çalışan öğretmenlere anket uygulanmıştır. Araştırmaya özel okullarda çalışan 106 öğretmenden 85’ i ve devlet okullarında çalışan 225 öğretmenden 155’i katılmıştır. Veriler, öğretmenlerin sosyo-demografik özelliklerini içeren 18 soruluk anket formu ve 17 soruluk Çocuk İstismar ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçeği yardımıyla toplanmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde unpaired t-testi ve tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş ortalaması 38.8 ± 10.1 (23–62) yıldır. Öğretmenlerin %63.3’ü kadın, %72.9’u evlidir. Meslekte çalışma süreleri ortalaması 15.2 ± 11.2 (1 – 42) yıldır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %40.0’i şiddet ile ilgili olguya karşılaştıklarını, %81.3’ü şiddetin kaynağının aile içi eğitim yetersizliği olduğunu ve %84.2’si şiddetin en ağır şeklinin cinsel şiddet olduğunu bildirmiştir. Öğretmenlerin %15.0’i çocuk istismar ve ihmali ile ilgili daha önce eğitim aldığını, %50’si bu eğitimin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin %81.3’ü çocuk istismar ve ihmali ile ilgili ülkemizde verilen eğitimlerin yetersiz olduğunu, %58.3’ü istismar ve ihmali tanılamakta yeterli bilgiye sahip olmadığını, %83.8’i imkan olursa, çocuk istismar ve ihmali ile ilgili eğitim almak istediğini belirtmiştir.

Araştırma grubundaki öğretmenlerin yaş, evlilik durum, branş gibi özelliklerinin çocuk istismar ve ihmali konusundaki bilgi düzeylerine önemli bir etkisi bulunmamıştır. Kadın öğretmenlerin çocuk istismar ve ihmali ile ilgili puan ortalaması erkeklerden önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: İstismar, Çocuk İstismarı, Öğretmen.

Abstract

This research has been carried to find out the knowledge level of the teachers working at the about child neglect and abuse in health vocational high schools.

Within the scope of the research in Kayseri , we have conducted survey on teachers working at 5 private and 8 government schools. 85 of the 106 teachers working at Private school and 155 of 225 teachers working at Government School and included to the research. Inputs were collected by way of 18 responsibility survey containing the socio- demographic specialities of the teachers and 17 child abusing and negligence and risk describing survey. The data were analyzed by unpaired t-test and one-way ANOVA test.

The average age of the teachers included the research is 38.8 ± 10.1 (23–62 years), %63.3 of the teachers are female and %72.9 are married. Average working years are 15.2 ± 11.2 (1 – 42 years) . %40.0 of the teachers joined to the research said to have been faced with the events about violence; %81.3 told that the source of the violence comes from the lack of education inside the family; %84.2 decline the heaviest type of the violence is the abusing. %15.0 of the teachers told that they had been educated on child abusing and negligence and %58.3 of them accepted that they have no knowledge about childabusing and the negligence and wanted to be educated.

There aren’t seen any affects of the age, marriage status and branches of the teachers on their knowledge level about child abuse and negligence the female teachers average grades are higher than the male ones.

Keywords: Abuse, Child Abuse, Teacher.

GİRİŞ

Sağlıklı, başarılı, üretken ve mutlu bir geleceğin yaratılabilmesi için çocukların sağlıklı olarak gelişmeleri büyük önem taşımaktadır. Toplumun geleceğinde etki payı çok yüksek olan yeni nesillerin fiziksel ve ruhsal açıdan sağlıklı olmaları gerekir. Kendi değerlerinin farkında olarak yetişmelidirler. Bu değerleri insanlığın yararına kullanabilmeleri, içinde buldukları koşullarla yakından ilgilidir (Aral ve Gürsel, 2001, 4-5; Demir, 2012, 10-28).

* Lecturer, Kayseri University, İncesu Health Service Vocational School, First and Emergency Department.

** Assoc. Prof. Dr. Erciyes University, Medical Faculty, Public Health Department, (Corresponding Author).

*** Prof. Dr., Erciyes University, Medical Faculty, Public Health Department.

Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukların refahı alanında, onların yaşatılması, korunması ve geliştirilmesi açılarından yeni yaklaşımlar ve standartlar geliştirmiştir. Çocukların yetiştirilmesinde toplumun, devletin ve ailenin sorumluluklarını ilke ve standartlarla açıklamaktadır. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde; çocuğun sağlığı, gelişimi ve katılımı temel konular olarak ele alınmaktadır. Bu temel konular çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı önemli yer tutmaktadır (Çocuk Hakları Sözleşmesi, 2016).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 2002 yılında çocuk istismarını, 'çocuğun sağlık, büyüme ve gelişmesini olumsuz olarak etkilenmesine neden olan her türlü fiziksel ve/veya duygusal, cinsel, ihmal veya ihmale neden olacak ticari reklam amaçlı ya da diğer bütün etkileme şekilleri de dahil olmak üzere her türlü tutum ve davranışlara maruz kalması' olarak tanımlamıştır (Krug vd., 2002, 57-81).

Çocuk istismarı ve ihmali (ÇİVİ), ana baba ya da bakıcı gibi bir erişkin tarafından çocuğa yöneltilen, uygunsuz ya da hasar verici davranışlardır. Çocuğun gelişimini engelleyen ya da kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümüdür. Bu eylem ya da eylemsizliklerin sonucu olarak çocuğun fiziksel, ruhsal, cinsel ya da sosyal açıdan zarar görmektedir. Çocuğun sağlık ve güvenliği tehlikeye girmektedir (Bahar vd., 2009, 51-65).

İhmal ve istismar, çocukta çeşitli sakatlıklar ortaya çıkarabilmektedir. Hatta bu hasarların çok ağır olması durumunda çocuk ölebilmektedir. Yaşamı kurtulan çocuklarda ise uyuşturucu bağımlılığı, suça ve fuhşa yatkınlık gibi ruhsal sorunlar görülebilmektedir. Ayrıca ihmal ve istismara maruz kalan çocuklar erişkin yaşlara geldiklerinde, kendi çevrelerindeki başka çocukları istismar edecek ve bunun sonucunda istismar olayları kuşaktan kuşağa aktarılacaktır. Yapılan çalışmalarda, istismar edilen anne ve babaların, kendi çocuklarını da istismar ve ihmal ettikleri saptanmıştır. Bu yüzden önemli olan çocuğun istismar ve ihmalden korunması ve zarar görmemesidir (Uslu, 2010, 10-24). Türkiye'de 2005'te çıkarılan Çocuk Koruma Kanunu ile meslek profesyonellerine çocuk istismar ve ihmalinin bildirim konusunda yükümlülükler verilmiştir (Çocuk Koruma Kanunu, 2016). Çocuk istismar ve ihmalinin bildirimine ilişkin her ne kadar zorunlu bildirim yasaları olsa da, yapılan çalışmalarda bildirim oranlarının yetersiz olduğu rapor edilmektedir (O'toole vd., 2005,96; Yağmur ve Balcı, 2009, 7-11).

Türk Ceza Kanunu Madde 279' da 'Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirilmemesi durumunda kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır' ifadesi yer almaktadır. Öğretmenlerin de diğer kamu görevlileri gibi, çocuk istismarı konusunda yasal sorumlulukları ve bildirim zorunlulukları bulunmaktadır (Türk Ceza Kanunu (TCK), 2016).

Öğretmenler, aile dışında çocukla uzun süreli ve yakın iletişim kuran ilk profesyonellerdir (O'toole vd., 2005, 96). Okul ortamında, öğretmenlerin istismarın önlenmesine yönelik yapması gereken çalışmalar; birincil, ikincil, üçüncül koruma olmak üzere üç boyutta ele alınmaktadır. Öğretmenler, birincil koruma istismarın ortaya çıkmasını önlemeye yönelik, ikincil koruma istismara uğramış çocuğu erken tanı ve tedavi çalışmaları için yönlendirmeye yönelik, üçüncül koruma ise istismara maruz kalmış bireyin rehabilitasyonunu takip edip desteklemeye yönelik önleme çalışmalarını yapmalarıdır (Erol, 2007, 24-44; Yaşar vd., 2015, 228) Bu doğrultuda çocuklarla yakın etkileşim halinde olan öğretmenlerin konuya ilişkin önleme dışında, istismara uğramış çocuğu belirleme, değerlendirme ve ilgili birimlere yönlendirme görevlerini üstlenmeleri de gerekmektedir (Kenny, 2001, 81-92; Yaşar vd., 2015, 288).

Bu nedenle, ev ortamı dışında çocuğun en çok birlikte zaman geçirdikleri bireyler olan öğretmenlerin, çocuk ihmal ve istismarına ilişkin bilgi tutum ve davranışları önemlidir (Aral ve Gürsel, 2001, 4-5).

Türk Ceza Kanununun 280. Maddesinde, sağlık mesleği mensuplarının çocuk istismar ve ihmali bakımından özel ihbar yükümlülüğü belirtilmiştir (TCK, 2016). Sağlık çalışanları istismar ve ihmali ilk tanıma aşamasında yer aldıkları için tanıma sürecinde yetkin olmaları gerekmektedir. Sağlık meslek lisesi öğretmenleri sağlık personeli yetiştirdikleri için, bu konuda yeterli bilgi donanımına sahip olmaları önemlidir. Bu konu ile ilgili yapılan çalışmalar yetersizdir.

Bu araştırma sağlık meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarına yönelik bilgi düzeylerini belirleme amacı ile yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Tanımlayıcı nitelikli olarak yapılan bu çalışmada, Kayseri ilindeki kamu ve özel sağlık meslek liselerinde görev yapan tüm öğretmenler evren olarak belirlenip, tümüne ulaşılması hedeflendiğinden, örneklem seçilmemiştir. Araştırma verileri 15 Nisan-15 Haziran 2016 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmaya Kayseri ilindeki özel sağlık meslek liselerinde görev yapan 106, kamu sağlık meslek liselerinde

görev yapan 225 olmak üzere toplam 331 öğretmen alınması hedeflenmiştir. Veri toplama döneminde raporlu/ izinli olan 10 kişi ve araştırmaya katılmayı kabul etmeyen 81 kişi olmak üzere toplam 91 öğretmen araştırma dışı kalarak 240 kişinin katılımı ile araştırma tamamlanmıştır. Araştırma grubuna ulaşma oranı %72.5'tir.

Veri toplama aracı olarak, öğretmenlerin sosyo demografik özelliklerini ve bilgi düzeylerini Çocuk İstismar ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçeği Puan belirlemek için araştırmacılar tarafından hazırlanan 18 soruluk anket formu ve 17 soruluk Çocuk İstismar ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçeği kullanılmıştır (Kürklü, 2011, 47). Çocuk İstismar ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçeği, Kürklü tarafından geliştirilmiş olup, geçerlik güvenirlik çalışması yapılmamıştır. Ölçekte yer alan 2,4,5,6,9,10,11,14 ve 16 numaralı sorular pozitif yönde olup, doğru =3 puan, emin değilim=2 puan, yanlış=1 puan olarak; 1,3,7,8,12,13,15 ve 17 numaralı sorular negatif yönde olup, doğru=1, emin değilim=2, yanlış=3 puan olarak puanlandırılmıştır. Ölçekten alınabilecek puanlar 17-51 arasında olup, yüksek puanlar, kişinin çocuk istismar ve ihmali konusunda daha iyi bilgiye sahip olduğunu göstermektedir (Kürklü, 2011, 49). Araştırmaya alınan tüm katılımcılara anket öncesinde araştırmacı tarafından çalışma ile ilgili bilgi verilmiş ve katılımcıların sözel onayı alınmıştır. Anket formları yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak doldurulmuştur.

Elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 15.0 paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. İstatistiksel analizlerde unpaired t testi ve tek yönlü ANOVA testi uygulanmış ve $p < 0.05$ değerleri anlamlı kabul edilmiştir.

Çalışmanın güçlü yanları ve kısıtlılıkları

Kayseri ilindeki sağlık meslek liselerinde görev yapmakta olan öğretmenlerin büyük çoğunluğu çalışma kapsamına alınmıştır. Bu nedenle, elde edilen verilerin Kayseri ilindeki sağlık meslek lisesi öğretmenlerini temsili ettiği kabul edilebilir. Buna karşılık, çalışmanın en önemli kısıtlılığı, kullanılan Çocuk İstismar ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmasının henüz yapılmamış olmasıdır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş ortalaması 38.8 ± 10.1 (23-62) yıldır. Öğretmenlerin %72.9'u evli, %36.7'si erkeklerden, oluşmaktadır. Öğretmenlerin meslekte çalışma süreleri ortalaması 15.2 ± 11.2 (1-42) yıldır (Tablo 1).

Öğretmenlerin %15.0'i çocuk istismar ve ihmali ile ilgili daha önce eğitim aldığını, eğitim alanların %36.1'i bu eğitimin yeterli, %13.9'i kısmen yeterli ve %50'i yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin %81.3'ü çocuk istismar ve ihmali ile ilgili ülkemizde verilen eğitimlerin yetersiz olduğunu düşünmektedir (Tablo 2).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %58.3'ü istismar ve ihmali tanılamakta yeterli bilgiye sahip olmadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin %83.8'i verilecek olursa çocuk istismar ve ihmali ile ilgili eğitimlere katılmak istediğini belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %97.9'u herhangi bir istismar olgusu ile karşılaşırca mutlaka bildirim yapacağını bildirmiştir. %28.3'ü meslek hayatları boyunca çocuk istismar ve ihmali ile karşılaştıklarını ve sadece %14.6'ı çocuk istismar ve ihmali ile ilgili bildirim yapıldığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin %47.5'i bildirim idareye yapacağını bildirmiştir (Tablo 3). Öğretmenlerin en çok karşılaştıkları istismar türü fiziksel istismar, bildirim yaptıkları en çok istismar türü ise duygusal istismardır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %40.0'ı çocuğa yönelik şiddet ile ilgili olguyla karşılaştıklarını, bunun %27.5 oranla en fazla fiziksel şiddet olduğunu belirtmişlerdir. Şiddetin kaynağı sorulduğunda, %81.3'ü şiddetin kaynağının aile içi eğitim yetersizliği olduğunu ve şiddetin en ağır şeklinin ise %84.2 orandacinsel şiddet olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir.

Araştırma sonucuna bakıldığında ölçeğe cevap veren öğretmenlerin Çocuk İstismar ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçeğinden aldıkları puanlar 27-48 arasında olup, ortalama puan 39.6 ± 3.3 bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Çocuk İstismar ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçeği Puan ortalamaları karşılaştırıldığında, kadın öğretmenlerin puan ortalamasının erkeklerden önemli ölçüde yüksek olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin evlilik durumu, çalıştığı okulun mülkiyeti ve branşının Çocuk İstismar ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçeği Puanlarına önemli bir etkisi bulunmamıştır (Tablo 4).

TARTIŞMA

Bu araştırma Kayseri ilindeki sağlık meslek lisesi öğretmenlerinin çocuk ihmal ve istismara yönelik bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik yapılmış bir çalışma olarak 240 kişinin katılımıyla tamamlanmıştır.

Çocuk istismar ve ihmali ile ilgili yapılan bazı çalışmalarda öğretmenlerin bilgi ve eğitim alma oranının %6-45 arasında değiştiği görülmektedir (Balcı vd., 2011, 430-434; Kenny, 2001, 81-92; Uslu, 2010, 10-24; Uysal ve Özsoy, 2003, 34-46). Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin %15.0'i çocuk istismar ve ihmali ile ilgili daha önce eğitim aldığını, eğitim alanların %36.1'i bu eğitimi yeterli, %13.9'i kısmen yeterli ve %50.0'si yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Walsh ve arkadaşları (2005) tarafından 2005 yılında yapılan çalışmada, öğretmenlerin %93.0'ünün bu konuda eğitim almış oldukları belirlenmiştir. Çalışmamız ülke içindeki çalışmalarla benzer sonuçlara ulaşmış olup Avusturalya'daki çalışmadan düşük düzeyde bulunmasının nedeni; konu ile ilgili hizmet içi eğitimin Avustralya'da zorunlu olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %81.3'ü çocuk istismar ve ihmali ile ilgili ülkemizde verilen eğitimin yetersiz olduğunu düşündüklerini ifade etmiştir. Kürklü'nün (2011) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin konuya ilişkin hem lisans dönemi hem de mezuniyet sonrası hizmet içi eğitimlerinin yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin %58.3'ü istismar ve ihmali tanulamakta yeterli bilgiye sahip olmadığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin %83.8'i verilecek olursa çocuk istismar ve ihmali ile ilgili eğitimlere katılmak istediğini belirtmiştir.

Öğretmenlerin %28.3'ünün meslek hayatları boyunca çocuk istismar ve ihmali ile ilgili en az bir olgu ile karşılaştıklarını, bunların sadece % 14.6'sı bildirim yaptığını ve istismar olguları içinden en çok fiziksel istismar olgusu ile karşılaştıklarını bildirmişlerdir. Aynı konu ile ilgili hekimler üzerinde yapılan bir çalışmada, hekimlerin %65.5'i iş hayatı boyunca çocuk istismar ve ihmali olgusu veya şüphesi ile karşılaştıklarını, ancak bunların %58.1'i kurumlarla iletişime geçme ve yasal süreçlerde zorlandıklarını belirtmişler ve istismar olgusu/ şüphesi ile karşılaşan hekimlerin %15.1'i bildirimde bulunmayı düşünmediklerini ifade etmişlerdir. En sık bildirimde bulunmama nedeni %78.3 oranla yeterli düzeyde bilgiye sahip olmama olarak ifade edilmiştir (Kara, 2010, 67). Bu araştırmada, istismar olgusu ile karşılaşanların yarıya yakını bildirim yapmamıştır. Bu durum, öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmali olgularının bildirim zorunluluğu konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ve kaygılandıklarını düşündürmektedir.

Öğretmenlerin Çocuk İstismar ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçeği'nden aldıkları puan ortalaması 39.6±3.3 bulunmuştur. Ölçekten alınabilecek puanlar 17-51 arasında olup elde edilen ortalama puan orta düzeydedir. Buna göre, öğretmenlerin çocuk istismar ve ihmali ile ilgili konularda bilgi eksikleri olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin ölçekten aldıkları toplam puanlar açısından mesleki branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Fakat rehber öğretmenlerinin toplam puan ortalamasının en yüksek olduğu görülmektedir. Rehber öğretmenlerin puan ortalamalarının diğer branşlardaki öğretmenlere göre bir miktar yüksek olması, istismarı ve ihmali olaylarının tanılama ve bildirim aşamalarında daha fazla yer almalarına bağlı olabilir. Kürklü'nün (2011) çalışmasında, Çocuk İstismar ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçek puanları açısından medeni durum, meslekteki deneyim, mesleki branşlar arasında anlamlı farklılık bulunmamış olup, bu sonuçlar araştırmamızın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Sonuçların benzer olması çocuk istismar ve ihmalinin tanılanmasında yaş, evlilik durumu, mesleki branş gibi özelliklerinin etkili olmadığı düşündürmektedir. Kürklü'nün (2011) çalışmasında öğretmenlerin cinsiyetleri arasında karşılaştırma yapıldığında, aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur. Fakat bizim çalışmamızda kadın öğretmenlerin Çocuk İstismar ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçeği Puan ortalaması erkeklerden önemli ölçüde yüksek bulunmuştur. Bu durum, kadı öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmali konularında daha duyarlı olabileceğini düşündürmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sağlık meslek liselerinde çalışan öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismara yönelik bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmaya göre, öğretmenlerin çocuk istismar ve ihmali tanılama ölçeğinden aldıkları puanlar 51 altında olduğu için çocuk istismar ve ihmali konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları düşünülmektedir. Çocuklarla ailelerinden sonra en çok vakit geçiren kişiler öğretmenlerdir. Bu nedenle öğretmenlerin ÇİVİ ile ilgili eğitimi ve donanımlı olmaları şarttır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilk ve orta öğretimde, okullarda çocuk eğitim uzmanları, sosyal hizmet uzmanları ya da psikologlar görevlendirilebilir.

Araştırmada çocuk istismar ve ihmali olgusu ile karşılaşanların neredeyse yarıya yakınının bildirim yapmamaktadır. Bunun nedeni olarak ise bildirim ile ilgili bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir.

Katılımcıların ÇİVİ ile ilgili mezuniyet öncesi ve mezuniyet sonrası hizmet içi eğitimlerinin yetersiz olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin çocuk istismar ve ihmali konusunda bilgi eksiklerinin lisans dönemi eğitim almaları gerekmektedir. Mezuniyet sonrası da ise konu ile ilgili bilgi eksiklerinin hizmet içi eğitim programları ile desteklenmesi önerilebilir.

Çocuk ihmal ve istismarının ilk fark eden grubun sağlık mesleği mensupları ve öğretmenler olduğu bilinmektedir. Sağlık Meslek Lisesi öğretmenleri sağlık personeli yetiştirdikleri için konu ile ilgili hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin eğitim almaları önerilebilir.

Teşekkür

Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne, Kamu ve Özel Sağlık Meslek Liseleri okul müdür ve müdür yardımcılara, araştırmaya katılmayı kabul eden tüm öğretmenlerimize teşekkür ederiz.

Not: Bu çalışma için Erciyes Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik onay ve Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden kurum izni alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Aral, N ve Gürsoy, F (2001). Çocuk Hakları Çerçevesinde Çocuk İhmal ve İstismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, S. 151(1), s.4-5.
- Bahar, G; Savaş, H; Bahar, A (2009). Çocuk İstismar ve İhmali: Bir Gözden Geçirme. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, S.12(4), s. 51-65.
- Balcı, E; Gün, İ; Şarlı, Ş. vd. (2011). Hala Bilinmeyen Bir Konu: Çocuk İstismarı ve "Sarsılmış Bebek Sendromu". *Ulus Travma Acil Cerrahi Dergisi*, S.17(5), s.430-434.
- Çocuk Hakları Sözleşmesi*. https://www.unicef.org/i/file/Cocuk_Haklarına_Dair_Sozlesme.pdf Erişim: 16.06.2016.
- Çocuk Koruma Kanunu*. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5395.pdf>, Erişim Tarihi: 16.06.2016.
- Demir, H. (2012). *Edirne aile sağlığı merkezinde görevli hekimlerin çocuk istismarı ve ihmali hakkında bilgi, farkındalık ve tutumlarının belirlenmesi. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi, Edirne.*
- Erol, D. (2007). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Çocuklardaki Fiziksel İstismar Belirtilerine İlişkin Farkındalık. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.*
- Kara, Ö. (2010). *Ankara İlinde Görev Yapan Pediatri Asistanları, Uzmanları ve Pratisyen Hekimlerin Çocuk İstismarı ve İhmali Konusunda Bilgi Düzeyleri ve Yaklaşımlarının Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.*
- Kenny, M. C. (2001). Child Abuse Reporting: Teachers' Perceived Determents. *Child Abuse&Neglect*, S. 25(1), s. 81-92.
- Krug, E. G. ; Dahlberg, LL; Merc, JA et al. (2002), *World Report on Violence and Health*, WHO, Geneva, p.57-81.
- Kürklü, A. (2011). *Öğretmenlerin Çocuk İstismarı ve İhmaline Yönelik Farkındalık Düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.*
- O'Toole, R.; Webster, S.W.; Lucal, B.; O'toole A.W. (2005). Over reporting and under reporting of child abuse: 272 Teachers' use of Professional discretion. *Child Abuse Negl*, S. 29(11), s.1281-96.
- Türk Ceza Kanunu. *T.C. Resmî Gazete* 5237, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/10/20041012.htm#1> Erişim Tarihi:16.06.2016.
- Uslu, N. (2010). *Multidisipliner Ekipte Yer Alan Meslek Gruplarının Çocuk İstismarı ve İhmaline İlişkin Görüş ve Tutumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.*
- Uysal, A. ve Özsoy, A. (2003). Öğretmenlerin Çocuk İstismarı ve İhmalini İçeren Küçük Öyküler Üzerine Görüş ve Tutumları. *Çocuk Formu*, S.6, s. 34-46.
- Walsh, K.; Bridgstock, R.; Farrell, A.; Schweitzer, R. (2005). *Critical Factors in Teachers' Detecting and Reporting Child Abuse and Neglect: Implications for Practice*. Queensland: Queensland University of Technology.
- Yağmur, F. ve Balcı, E. (2009). A Questionnaire to find out the level of knowledge of the primary health care 263 workers in the city center and towns of Kayseri province on child abuse and neglect. *Adli Bilimler Dergisi*, 264, S.8(2), s. 7-11.
- Yaşar, M.; Şenol, B.; Akyol, T. (2015). *Öğretmen Adaylarının Çocuğa Yönelik Cinsel İstismar Tutumlarının İncelenmesi. Uluslararası Katılımlı III. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi "Erken Müdahale". Sözel Bildiri, Afyon Kocatepe Üniversitesi, s.228-237.*

TABLolar

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Sosyo Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Özellikler	Gruplar	Sayı	%
ÇİVİ ile ilgili eğitim alma durumu (n=240)	Almış	36	15
	Almamış	204	85
ÇİVİ ile ilgili aldığı eğitimi yeterli bulma (n=36)	Yeterli	13	36.1
	Yeterli değil	5	13.9
	Kısmen yeterli	18	50.0
Ülkemizde verilen ÇİVİ ile ilgili eğitimleri yeterli bulma (n=240)	Yeterli	3	1.2
	Yeterli değil	195	81.3
	Kısmen yeterli	42	17.5
ÇİVİ ile ilgili eğitim aldığı yer (n=36)	Seminer	15	41.7
	Polis	11	30.5
	Rehberlik Araştırma Merkezi	7	19.4
	Üniversite	3	8.4

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Çocuk İstismar ve İhmali İle İlgili Eğitim Alma Durumlarının Dağılımı

Sosyo Demografik Özellikler	Gruplar	Sayı	%
Medeni Durum	Evli	175	72.9
	Evli Değil	65	27.1
Cinsiyet	Erkek	88	36.7
	Kadın	152	63.3
Okulun Mülkiyeti	Kamu	155	64.6
	Özel	85	35.4
Mesleki branş	Kültür Dersleri	108	45.0
	Meslek Dersleri	122	50.8
	Rehberlik	6	2.5
	Müdür ve Müdür Yardımcılığı	4	1.7
Toplam		240	100.0

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Çocuk İstismar ve İhmali ile İlgili Olgu ile Karşılaşma ve Bildirim Yapma Durumlarının Dağılımı.

Özellikler	Gruplar	Sayı	%
ÇİVİ ile ilgili olguları bildirmeyi düşünme durumu	Mutlaka bildirir	235	97.9
	Kararsız	5	2.1
Tespit ettiği ÇİVİ olgularını bildirmeyi düşündüğü yer	Okul İdaresi	114	47.5
	Rehberlik	37	15.4
	Polis	64	26.7
	Diğer (Savcılık, MEB)	18	7.5
	Bilmiyor	7	2.9
Meslek yaşamında ÇİVİ olgusu karşılaşma durumu	Karşılaşmış	68	28.3
	Karşılamamış	172	71.7
Meslek yaşamında ÇİVİ olgusu bildirme durumu	Bildirmiş	35	14.6
	Bildirmemiş	205	85.4
Toplam		240	100.0

Tablo 4: Öğretmenlerin Sosyo-demografik ve Meslekle İlgili Özelliklerine Göre Çocuk İstismar ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Özellikler	Gruplar	n	Ortalama±SS	P
Cinsiyet	Erkek	88	38.8±3.1	0.010
	Kadın	152	39.9±3.3	
Evlilik Durumu	Evli	175	39.3±3.2	0.123
	Evli Değil	65	40.1±3.5	
Okul Mülkiyeti	Kamu	155	39.5±3.2	0.813
	Özel	85	39.6±3.5	
Görev Branşı	Meslek	122	39.6±3.4	0.245
	Kültür	108	39.5±3.2	
	Rehberlik	6	41.5±1.8	
	Müdür-Müdür Yrd	4	37.3±3.5	
Toplam		240	39.6±3.3	